

Till
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

För info
Kommunfullmäktige

Missiv avseende:

Granskning avseende kommunens arbete med social hållbarhet med avgränsningen stöd till barn och unga upp till 20 år som har behov av särskilda insatser:

Placeringar på HVB-hem och stödboende för barn och unga

Professional Management AB har under perioden november 2022 – februari 2023 genomfört granskningar av Huddinge kommuns arbete med social hållbarhet, med avgränsningen stöd till barn och unga som har behov av särskilda insatser.

Enligt min bedömning fanns och finns risk att ett betydande antal unga i kommunen med behov av särskilda insatser för att nå bättre skolresultat, för att uppnå bättre psykisk hälsa liksom för undvikande av drogberoende och kriminell livsstil inte får tillräckligt, ändamålsenligt samt kostnadseffektivt stöd och omsorg enligt kommunens mål och vision, statliga riktlinjer och Agenda 2030.

Med anledning av detta uppdrog jag till sakkunniga biträdet Professional Management att genomföra två fördjupade granskningar kopplade till social hållbarhet. Professional Managements rapport avseende granskning av HVB- och stödboende bifogas detta missivbrev.

Rapportens bedömningar

Rapporten utgör en systematisk genomgång och analys av rubricerat område.

Viktiga bedömningar i rapporten är bland andra följande:

- Placeringarna styrs av vilken vårdform som av handläggarna anses vara den som bäst tillgodoser den enskildes behov oavsett kostnad. Flera av de granskade placeringarna är mycket dyra, utan att det har kunnat påvisas positiva effekter eller varför dessa skulle vara bättre än andra billigare alternativ.
- Cirka en fjärdedel av placeringarna har skett via ramavtal. Direktupphandlingarna svarar för 70 -77 % av kostnaderna för institutionsplaceringar 2020-2022. Det finns i de enskilda placeringsbesluten inga prisuppgifter och ingen ekonomisk analys av olika alternativ. Det saknas dokumentation av kontakterna med

ramavtalsföretagen, som ligger till grund för varför avrop inte kan ske utan placeringarna i stället måste direktupphandlas.

- Kostnaderna för ramavtalsplaceringar under 2020 var 16,7 mnkr, för 2021 12,5 mnkr och för 2022 9,5 mnkr. För direktupphandlingar var årskostnaderna 39,2 mnkr för 2020, 29,5 mnkr för 2021 och 31,3 mnkr för 2022. Detta innebär att de beloppsgränser som gäller enligt lagen om offentlig upphandling har överskridits kraftigt.
- Huvudsaklig förklaringen till den ökade genomsnittliga kostnaden per dygn är att fler och dyrare placeringar har gjorts utanför ramavtalen. Oundviklig slutsats är att den ekonomisk hushållningen i verksamheten inte varit god.
- Även antalet placeringar ökade åren 2020-2022. Trots detta saknas dock i socialnämndens årsredovisning för 2022 uppgifter om orsaken till det ökade antalet placeringar och den ökade dygnskostnaden.
- Socialförvaltningen följer upp placeringar på individnivå men inte på gruppnivå. Det finns inga data eller analyser kring vilka långsiktiga effekter olika typer av åtgärder och placeringar av barn och unga har. Det saknas även underlag för att bedöma hur olika typer av åtgärder påverkar skolresultaten.
- Professional Managements genomgång av ett urval placeringar visar dock att det finns en medvetenhet kring vikten av bra skolresultat och i flera fall finns en positiv utveckling dokumenterad.
- Socialförvaltningens egna interna kvalitetsplaner och kvalitetsberättelser uppfyller ställda krav men eftersom kommunen inte har begärt in några kvalitetsplaner eller kvalitetsberättelser från privata utförare så finns risk att de privata utförarna inte tillhandahåller en verksamhet med den kvalitet som har avtalats.
- Rapporten bekräftar i allt väsentligt uppdragsbeskrivningens farhågor att det finns en risk för att ett betydande antal unga i kommunen med behov av särskilda insatser för att nå bättre skolresultat, för att uppnå bättre psykisk hälsa liksom för undvikande av drogberoende och kriminell livsstil inte får tillräckligt, ändamålsenligt samt kostnadseffektivt stöd och omsorg enligt kommunens mål och vision, statliga riktlinjer och Agenda 2030.

Mina bedömningar och rekommendationer

- Jag delar till fullo rapportens bedömningar och rekommendationer.
- Jag bedömer att avsaknaden av kvalitetsuppföljning av privata utförare i kombination med bristande kunskap om långsiktiga effekter och nytta med kostsamma placeringar inte är förenlig med god ekonomisk hushållning och ändamålsenlig användning av skattemedel.
- Därutöver kan konstateras att slutsatsen att relevant uppföljning av sociala aspekter saknas i kommunens styrmodell, bekräftas. (Återfinns i tidigare granskning om kommunens arbete med hållbarhet genomförd av BDO)
- Jag bedömer risken för att Konkurrensverket kan komma att anse att kommunen brutit mot LOU:s regelverk som betydande. Skulle KKV välja att stämma kommunen och förvaltningsrätterna gör samma bedömning kan upphandlingsskadeavgiften bli avsevärd.
- Den obefintliga kontrollen av att gränsvärden för direktupphandling inte överskrids utgör ytterligare ett exempel på brister som avsaknad av internrevisorer har medfört för kommunen. Se även <https://www.huddinge.se/globalassets/huddinge.se/organisation-och-styrning/kommunrevisionen/rapporter-2022/kommunens-arbete-med-intern-kontroll-och-internrevision/rapport-granskning-av-kommunens-arbete-med-intern-kontroll-och-internrevision.pdf>

Rapporten överlämnas till socialnämnden och kommunstyrelsen för yttrande senast 2023-06-15 och för information till KF.

2023-03-13

Klas Hamrin

Kommunrevisor 2019-2022